

Forfatter: Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 252.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-textsingemann01-shoot-idm140296365129328/facsimile.pdf> (tilgået 10. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

69 *forholde*: nægte. – *Gak*: gå (bydemåde). – *Arras*: begær. – som *Macbeth* ... : I indledningen til Shakespeares *Macbeth* møder titelpersonen på en hede tre hekkesøstre, der spår ham, at han skal blive konge. Derved vækkes hans magtbegær.

70 *skarfe*: føre bag lyset. – *gesvindt*: hurtig.

72 *(Guld)karn*: vogn.

Moster Maria

73 *Manden med det blaa Skjørt*: Eventyret om ridder Blåskæg, der dræbte sine koner, undtagen den sidste, som opdagede hans forbrydelser, udgår bla. i Perraults berømte eventyrsamling *Les Contes de ma mère l'Oye*, 1697. – *Cille*: Ingemanns mor, Birgitte Swane, iflg. hans *Levetssog I*, 1862 s. 27. – *Moster Maria*: Hendes historie meddeles a.a. I s. 27-30. – *Hans*: Ingemanns morbror, hvis hjem beskrives a.a. II s. 57f. – *tor må*: – *Scheherezade*: fortællereren i den persisk-arabiske eventyrsamling *Tusind og en nat*. – *rare*: markelige, interessante.

74 *Sister*: Ingemanns mormor, Johanne Marie Harboe, jf. *Levetssog I* s. 13 og 21-27. – *Captainen*: Ingemanns morfar, skibskaptajn Lars Hansen Swane, jf. a.a.s. 13.

75 *temmeligt*: ret stort. – *den svare ulykkelige Rover* ... : muligvis Rinaldo Rinaldini i C.A. Vulpis' meget populære roman af samme navn (1797-99), hvor det herretes, at Rinaldo forstedes af sin senere kone, da han åbenbarer sin identitet; Rinaldo skildres gennemgående som en splittet person, der lidet ved den profession, han dog ikke kan løsne sig fra.

76 *sortsmader*: sortladen p.g.a. skægvekst (ikke nødsættende). – *Curstor*: person, der af det offentlige var udpeget til at forvalte en unyndigds formue. – *førerkommende*: ekskværdig. – *arige*: dæmnede, fine. – *Stokværk*: etage. – *Stranden*: i København strekningen langs kanalen fra Stormbroen til Holmens Bro. – *Forhindrligt*: venligt.

77 *lide*: stole. – *Myndling*: den umyndige, hvis interesser varetages af formynderen. – *Krøllepapir*: papir, der bruges til papillotter

78 *Pris*: den portion smustobak, man holder mellem fingrene. – *ovsarte*: bevrælte, træktere. – *Collegium*: ministerium. – *Patensk*: følelsesfuldt. – *Poeter og gude Mennesker*: Sammenstillingen er traditionel, jf. f.eks. Platon *Phaidros* 245A.

79 *Commision*: pålag om at handle på en andens vegne. – *anbefale mig*: tage afsked.

84 *betager*: frataget. – *Demand*(ning): diamant.

85 *oppelie*: afvente. – *overfyde*: overbevist. – *Borgen*: sikkerhed.

86 *Adæk(es-Kjole)*: glinsende stof, især silke. – *Kongebrev*: bevilling til at indgå ægteskab i hjemmet og uden forudgående lysning. – *tekkesig*: nydeligt, behageligt. – *bivaane*: overvære.

- 87 *sørges*: blive kendt. – *Øretuderiet*: bagvaskelsen. – *brasør op*: manøvrerer, så at vinden kommer forud på sejlene og derved standser farten. – *Takkelasen*: rigningen. – *Drauet*: hvirvelstorm.
- 89 *Tycho Brahes Dag*: en af de 32 årlige ulykkesdage, som Tycho Brahe skulle have beregnet.
- 92 *Anstød*: anfalde. – *rasende*: væzztig. – *anigt*: fornemt. – *Werther*: Goethes *Die Leiden des jungen Werthers*, 1774. – *Sigvarth*: den sentimentale roman *Siegburg, eine Klostergeschichte*, 1776 og 1777, af J.M. Miller (1750-1814).

Det forbandede Huus

- 96 *Adresse-Avisen*: Københavns Adresse-Couvois Efterretninger, der udkom fra 1749 og var indeholdt annoncer om arresteret. – *bringe Nøget ud af*: drive det til noget, tyne på.
- 97 *Karosse*: institution for fattige gamle i Farvergade i København. – *Budmøn*: lån mod ret til en del af et skab og éets løftning, hvis skabet når godt frem. – *Daanlighed*: tåbtlighed. – *Arbighed*: hofsligjed.
- 98 *de Druknedes Dødningshus*: det hus, hvor dc lig, der var fundet i havnen eller Kalveboderne, blev henlagt til identificering. – *syntet sig i Stranden*: druknet sig. – *Kallebæt Strand*: sundet mellem København og Amager.
- 99 *Bokab*: milbo. – *Dragkaster*: kommoder.
- 100 *Vindoren*: kakkelovn, hvor ilden får næring ved trækken fra stuen. – *forskommende*: elskværdig.
- 101 *udrydde*: tomme. – *honeste*: (fr.) ordentige. – *kunstfærdige*. – *Fjælens bretter*.
- 102 *Sog og du skal finde*: efter Matteus 7,7. – *fædedes*: fejede.
- 103 *Sog*: bekymring. – *bank og du skal oplades*: efter Matteus 7,7. – *dig skal op-lades*: der skal lukkes op for dig. – *sørgede før*: bekymrede sig for.
- 105 *Shutterier*: gældsfængslet.
- 106 *Hjælp os . . .*: vagterverset til kl. 1, hvis sidste del straks følger; tidsangivelser (line 5) er udeladt. Vagterversene tryktes første gang i 1686. – *Evangelium*: (gr.-lat.) egl. glædeligt budskab.
- 107 *Lønskabet*: det skjulte skab. – *saa er Herren . . . Ende*: efter Matteus 28,20. – *Vel er der en Tid . . . Ulykke*: efter Prædikeren Bog 8,9 – *men et Menneske . . . Dag*: efter Prædikeren Bog 8,8.
- 109 *aftannedet*: haturet færdig.
- 111 *hæsudede*: opmuntrede. – *Fuggetilber*: Infier. – *forsagede*: mistede modet.

Varulven

- 113 *kaster . . . op*: slår op. – *Ordhogen*: Christian Molbech: *Dansk Ord bog*, 1833, hvorfra det følgende er citeret. – N.S.: nedersaksisk, dvs. platysk. – *Laudab. p. c.*: forkortelse for laudabilis præ ceteris (lat.), rosærdig frem for